

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך, תשע"ה 2014-2015

שם הקורס בעברית: חינוך לערכים: מבט ביקורתי

שם הקורס באנגלית: Value Education: Critical Perspective

מס' קורס (במידה ומדובר בשינוי פרטי קורס): סמסטר א' 12920503 סמ' ב' 12920553

שם המרצה: פרופסור יוסי יונה

יעדי ההוראה:

סוגיית החינוך לערכים מעוררת מחלוקות עמוקות הן במחקר האקדמי והן בדיון הציבורי, על מופעיו השונים. חינוך לערכים נתפס על ידי רבים כעשייה הפוגעת באוטונומיה של היחיד ובעצמאותו המחשבתית. חינוך לערכים נתפס כמכשיר שבו משתמשים גורמים חברתיים שונים כגון המדינה, הלאום, הדת ועוד, כדי להבטיח שהיחיד יפעל בשירותם. אך למרות שתמיד עלו קולות הטוענים שאין זה מתפקידו של החינוך להנחיל ערכים לתלמידים, הרי שהנחלת ערכים היא חלק בלתי נפרד מהעשייה החינוכית; היא בבחינת מרכיב מהותי שאין אפשרות עקרונית להפרידו מעשייה זו. לכן השאלה המתבקשת אינה 'האם זה תפקידו של החינוך להנחיל ערכים לתלמידים' אלא 'מהם הערכים שעל מערכת החינוך להנחיל להם'. קורס זה יתבקש לעסוק במקצת המחלוקות הללו. הוא יגע הן בהיבטים העקרוניים שלהן והן בהיבטים הפרקטיים והמקומיים שלהם. דגשים מיוחדים יושמו על המתח בין יחיד לקהילה ובין חינוך לערכים פרטיקולאריים לבין ערכים אוניברסאליים בחינוך.

פרשיות לימודים:

אפלטון ואופיו הפטרנליסטי של החינוך: בירור מושגי

יעדי החינוך: הנהרה מושגית

בין יחיד לחברה: בין אוטונומיה אישית לסוציאליזציה חברתית

חינוך לצדק ולמוסר: נקודת מבט ליברלית

חינוך לאזרחות: אזרח קוסמופוליטי?

אוטונומיה אישית: האני הניאו-ליברלי

בין ערכים פרטיקולאריים לערכים אוניברסאליים:

חינוך לפטריוטיזם: גבולות ומגבלות

חינוך ונרטיבים היסטוריים: חינוך ללא דוגמא

חינוך לרב-תרבותיות: גבולות ומגבלות

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **	
נוכחות והשתתפות	20 % -
בחנים ***	_____ % -
עבודות	80 % -
מבחנים	_____ % -
סוירים	_____ % -
סה"כ	100% -

רשימה ביבליוגרפית:

עברית
יוסי יונה, חינוך לפטריוטיזם, פוליטיקה, כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים גיליון מס' 3, יוני 1999
יוסי יונה, חינוך רב-תרבותי בישראל: קשיים ואתגרים, בתוך חינוך בחברה רבת תרבויות, עורכת פנינה פרי, הוצאת כרמל, 2007, עמ' 39-66
הללי פינסון, תוכנית לימודים אחידה לכולם? מבט ביקורתי על תוכנית באזרחות לבתי ספר תיכוניים, אלפיים, 34, 2009, 206-237.
אסתר יוגב, ספרי הלימוד ותוכניות הלימודים בהיסטוריה בין צו המולדת להיסטוריה הביקורתית, בתוך חגית גור, מליטיריזם בחינוך, בבל, תל אביב, 2005, 146-166.
מרקמן, נלי ויוסי יונה, 2009. "לאומיות, רב-תרבותיות וליבה חינוכית בישראל: בין הכלה להדרה", אלפיים 34: 65-81.
יוסי יונה, "הצודק והטוב: הליברליזם הפוליטי בראי החינוך", בתוך דוד הד ודניאל אטאס (עורכים), מורה צדק: עיונים בתורתו של ג'ון רולס, 2007.
יוסי יונה, רגולציה של הרגולציה: ניאו-ליברליזם וחינוך, בהכנה. רם, אורי, "הימים ההם והזמן הזה. בתוך פ' גנוסר וא' בראלי (עורכים).

* יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים.

** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.

*** על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.